

Normalizace

**Řešení normalizačních úkolů v oblasti cestovních informací a mapových
databází na mezinárodní/evropské a národní úrovni**

Ing. Jan Křivka

Obsah

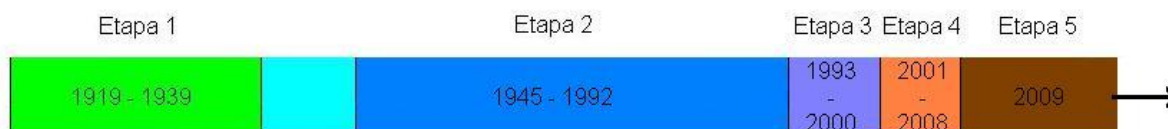
	Strana
1 Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví	3
1.1 Trocha historie.....	3
1.2 Tvorba norem – obecně	4
2 Jednotlivé normalizační instituce	5
2.1 Evropské	5
2.1.1 CENELEC.....	5
2.1.2 CEN	6
2.1.3 ETSI	6
2.2 Mezinárodní	6
2.2.1 IEC.....	6
2.2.2 ISO	6
3 Druhy dokumentů	7
4 Tvorba norem v CEN a ISO.....	8
4.1 CEN	8
4.2 ISO	10
4.3 Praktická ukázka tvorby normy	11
4.4 Jak lze podat připomínky k návrhům norem	11
5 Úhrada norem	12
6 Důležité termíny normy.....	12
7 Cestovní informace a mapové databáze	12
7.1 Některé normy dané problematiky	13
7.1.1 CEN, ISO	13
7.1.2 ETSI	13
8 Webové stránky jednotlivých institucí	14
8.1 Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.....	14
8.2 Evropský výbor pro normalizaci – CEN	15
8.3 Mezinárodní organizace pro normalizaci – ISO	16
8.4 Evropský ústav pro telekomunikační normy – ETSI.....	17

1 Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví

V současné době se zaváděním norem zabývá Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví (ÚNMZ – www.unmz.cz) – detašované pracoviště Biskupský dvůr 5, Praha 1. Tento úřad je organizační složkou státu v resortu Ministerstva průmyslu a obchodu ČR (MPO). Hlavním posláním ÚNMZ je zabezpečovat úkoly vyplývající ze zákonů České republiky upravujících technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví. Od roku 2009 úřad rovněž zajišťuje zavádění evropských (mezinárodních) norem do soustavy ČSN. Tato potřeba vychází z členství České republiky v Evropské unii.

1.1 Trocha historie

Milníky české (československé) normalizace jsou ukázány na obrázku 1.

Obrázek 1 - "Milníky" v české (československé) normalizaci

Etapa 1 (období 1. republiky – 1919 – 1939)

Roku 1919 byla založena první celostátní společnost Elektrotechnický svaz československý (ESČ). V roce 1920 vydal první normy. Roku 1922 byla založena celostátní společnost pro všeobecnou normalizaci ČSN. Společnost tvořily výrobní podniky, profesní svazy, komerční organizace apod. Návrhy technických norem zpracovávali odborníci z průmyslových podniků, výzkumných ústavů, vysokých škol apod.

Etapa 2 (období po 2. světové válce – 1945 – 1992)

V roce 1951 převzal řízení technické normalizace stát prostřednictvím nově založeného Úřadu pro normalizaci. V roce 1992 se zánikem čs. federace byl zrušen i Federální úřad pro normalizaci a měření. Po začlenění technické normalizace do státní správy se normy změnilly ve státní, které byly ze zákona **závazné**. Po roce 1989 vyplynul z asociační dohody (mezi ČSFR (později ČR) a EU) závazek přebírat evropské normy za současného rušení konfliktních ustanovení národních norem. Kromě evropských norem jsou do české soustavy přejímány i navazující mezinárodní normy. Podle zákona číslo 142/1991 Sb., o československých technických normách, ve znění zákona č. 632/1992 Sb. se definuje technické normy jako v zásadě dobrovolné dokumenty.

Etapa 3 (1993 – 2000)

Zákon číslo 142/1991 Sb. ukončil platnost oborových norem k 31. 12. 1993 a závaznost československých státních norem (schválených před nabytím účinnosti zákona č. 142/1991 Sb.) k 31. 12. 1994. V roce 1997 se převádí členství v mezinárodních a evropských normalizačních organizacích z ÚNMZ na Český normalizační institut (ČSNI). Ten se tak stává na základě rozhodnutí MPO, pověřenou organizací k tvorbě a vydávání norem.

Etapa 4 (nové tisíciletí – 2001 – 2008)

V roce 2002 80. výročí založení normalizace v Československu. U této příležitosti založení tradice každoročního udílení Ceny Vladimíra Lista a Čestného uznání Vladimíra Lista. V roce 2005 se zkratka ČSNI mění na ČNI.

Etapa 5 (rok 2009 - ?)

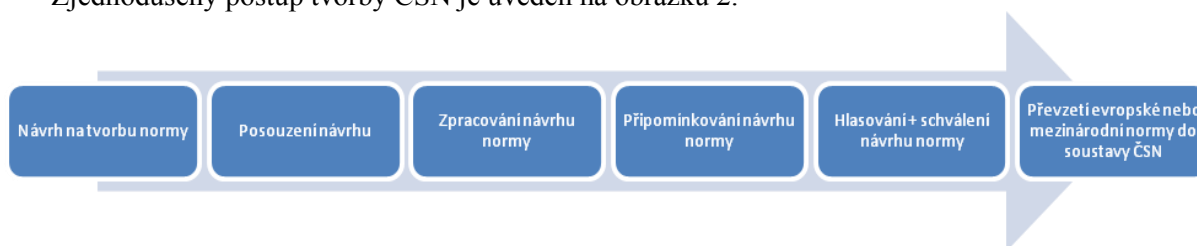
K 31. 12. 2008 se z rozhodnutí MPO ruší ČNI. Zabezpečování tvorby a vydávání českých technických norem (ČSN) je od 1. 1. 2009 „pod taktovkou“ Úřadu pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví.

1.2 Tvorba norem – obecně

V současnosti vzniká nejvíce norem ČSN přebíráním norem evropských (EN, ETSI) a mezinárodních (IEC, ISO). Tímto postupem je do soustavy ČSN zavedeno zhruba 2 000 norem ročně. Jen velmi malou část (cca 5%) tvoří tvorba původních ČSN.

Česká republika má povinnost zavést do soustavy ČSN všechny evropské normy při současném zrušení těch národních norem nebo jejich částí, které jsou s evropskými normami v rozporu. Naopak nemá povinnost zavádět normy mezinárodní. Potřeba zavádět normy mezinárodní vyplývá z národních potřeb.

Zjednodušený postup tvorby ČSN je uveden na obrázku 2.

Obrázek 2 - Zjednodušený postup tvorby ČSN

– Návrh na tvorbu normy

Návrh na tvorbu ČSN může podat kdokoliv.

– Posouzení návrhu

Návrh je posuzován v příslušné Technické normalizační komisi (TNK).

– Zpracování návrhu normy

Návrhy norem zajišťují pro ÚNMZ smluvní partneři – zpracovatelé. Údaje o zahájení a plánovaném postupu prací na nové nebo revidované normě uveřejní ÚNMZ ve Věstníku ÚNMZ (<http://www.unmz.cz/urad/vestnik-unmz>).

– Připomínkování návrhu normy

Návrhy ČSN i návrhy evropských a mezinárodních norem se projednávají v TNK nebo, pokud nejsou, v jiných odborných grémiích s cílem dosáhnout co možná nejlepší shody všech zúčastněných.

– Hlasování + schválení návrhu normy

Návrhy evropských norem se schvalují v evropských organizacích váženým hlasováním, které v podstatě vyjadřuje hospodářskou významnost členských zemí CEN a CENELEC. V ISO a IEC je ke schválení potřeba 71% kladných stanovisek z hlasujících členů.

– Převzetí evropské nebo mezinárodní normy do soustavy ČSN

Zavádění evropských (mezinárodních) norem do soustavy ČSN se děje rozličným způsobem, především v závislosti na charakteru problematiky a okruhu potenciálních zájemců – uživatelů. Jsou tři způsoby zavedení norem do soustavy ČSN:

1. **Převzetí překladem** – norma ČSN obsahuje národní titulní stranu, národní předmluvu a úplný překlad originálu přejímané normy; nebo
2. **Převzetí originálu** – norma ČSN obsahuje národní titulní stranu, národní předmluvu a přetisk anglické (popřípadě anglické a francouzské) verze přejímané normy; nebo
3. **Převzetím schválením k přímému používání oznámením ve Věstníku** – norma ČSN obsahuje „obálku“ s českým názvem a označením převzaté normy, do které je vložen anglický originál přejímané normy.

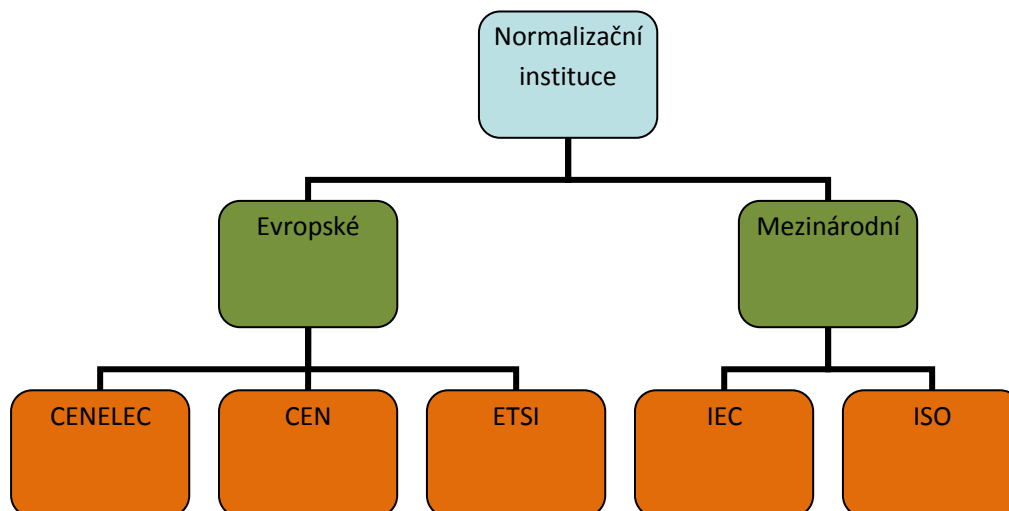
Platí, že evropskou normu lze převzít do ČSN překladem, převzetím originálu nebo schválením evropské normy oznámením ve Věstníku ÚNMZ. Mezinárodní normu lze převzít do ČSN překladem nebo převzetím originálu.

Projednaný konečný návrh ČSN předá zpracovatel ke schválení ÚNMZ. Součástí schvalovacího řízení je kontrola splnění zadání úkolu, metodická kontrola, zrušení překonaných a konfliktních norem a nutné redakční úpravy.

Celková doba nutná k vypracování evropské nebo mezinárodní normy je v průměru 2,5 až 3 roky.

Tvorba norem se po stránce odborné opírá o výše uvedené TNK, které působí jako poradní orgány ÚNMZ. Každý, kdo má zájem v nich pracovat, se může stát jejich členem. Jsou v nich zastoupeny výrobci, spotřebitelé, obchodní organizace, školy, veřejná správa, výzkum apod. Účast v nich je dobrovolná a na vlastní náklady.

2 Jednotlivé normalizační instituce

Obrázek 3 - Rozdělení normalizačních institucí

2.1 Evropské

2.1.1 CENELEC

Název: European Committee for Electrotechnical Standardization

Český název: Evropský výbor pro normalizaci v elektrotechnice

Webová adresa: www.cenelec.eu

CENELEC je zodpovědný za normalizaci v oblasti elektrotechnického inženýrství. CENELEC připravuje dobrovolné normy, které pomáhají usnadnit obchod mezi zeměmi, vytvářet nové trhy, snížit náklady na dodržování předpisů a podporují rozvoj jednotného evropského trhu. ÚNMZ je řádným členem CENELEC od roku 1997.

2.1.2 CEN

Název: European Committee for Standardization

Český název: Evropský výbor pro normalizaci

Webová adresa: www.cen.eu

CEN byl oficiálně vytvořen jako mezinárodní nezisková organizace se sídlem v Bruselu dne 30. října 1975. CEN je obchodní zprostředkovatel v Evropě, odstraňuje obchodní bariéry pro evropský průmysl a spotřebitele. Jeho posláním je podporovat evropské ekonomiky v globálním obchodování, dobré životní podmínky evropských občanů a životního prostředí. CEN je významným poskytovatelem evropských norem a technických specifikací. Je to jediná evropská organizace uznána v souladu se směrnicí 98/34/ES pro plánování, navrhování a přijetí evropských norem ve všech oblastech hospodářské činnosti s výjimkou elektrotechniky (CENELEC) a telekomunikací (ETSI).

2.1.3 ETSI

Název: European Telecommunications Standards Institute

Český název: Evropský ústav pro telekomunikační normy

Webová adresa: www.etsi.org

ETSI vytváří globálně platné normy pro informační a komunikační technologie (ICT), včetně pevných, pohyblivých, rádiových, vysílacích a internetových technologií. ETSI je nevýdělečná organizace tvořena z více než 700 členských organizací z 62 zemí 5 kontinentů světa.

2.2 Mezinárodní

2.2.1 IEC

Název: International Electrotechnical Commission

Český název: Mezinárodní elektrotechnická komise

Webová adresa: www.iec.ch

IEC je přední světová organizace, která vydává mezinárodní normy a spravuje systém pro posuzování shody elektrických a elektronických výrobků, systémů a služeb, souhrnně označovaných jako elektrotechnika. IEC publikace slouží jako základ pro národní normalizaci a jako reference při navrhování mezinárodních výběrových řízení a smluv.

2.2.2 ISO

Název: International Organization for Standardization

Český název: Mezinárodní organizace pro normalizaci

Webová adresa: www.iso.org

ISO je největší světový vývojář a vydavatel mezinárodních norem. ISO je síť národních normalizačních institutů ze 163 zemí, jednoho člena každé země, s centrálním sekretariátem v Ženevě, ve Švýcarsku. ISO je nevládní organizace, která tvoří most mezi veřejným a soukromým sektorem.

3 Druhy dokumentů

mezinárodní norma ISO, IEC – veřejně dostupná mezinárodní norma přijatá mezinárodní normalizační organizací (ISO nebo IEC)

evropská norma EN, ETSI EN – norma přijatá evropskou normalizační organizací (CEN, CENELEC nebo ETSI) s povinností zavést ji jako identickou národní normu a zrušit konfliktní národní normy

POZNÁMKA U norem vydaných ETSI se zpravidla předchozí vydání nezrušuje. Jednotlivá vydání se odlišují číslem verze, které je součástí označení normy.

harmonizovaná norma – norma vypracovaná na základě mandátu uděleného CEN, CENELEC nebo ETSI Evropskou komisí a Evropským sdružením volného obchodu, která poskytuje prostředky shody se základními požadavky směrnice, popřípadě směrnic nového přístupu

technická specifikace TS – dokument přijatý CEN, CENELEC, ISO nebo IEC, s možností budoucí dohody o evropské nebo mezinárodní normě, pro niž však v současné době:

- nelze získat potřebnou podporu ke schválení jako evropské nebo mezinárodní normy;
- jsou pochybnosti o tom, zda je dosaženo konsenzu;
- předmětná záležitost je stále ve stadiu technického vývoje;
- existuje jiný důvod znemožňující její okamžité vydání jako evropské nebo mezinárodní normy.

POZNÁMKA 1 V případě vydání technické specifikace musí být splněny následující podmínky:

- oznamuje se a zpřístupňuje na národní úrovni, avšak konfliktní národní normy mohou zůstat v platnosti;
- nesmí být v rozporu s EN/HD, ISO a IEC;
- prověřuje se minimálně každé tři roky;
- nevydávají se k ní změny, ale nahrazuje se novým vydáním; opravy vydávané Řídicím centrem CEN/CENELEC jsou však možné.

POZNÁMKA 2 Technická specifikace se vydává jako ČSN nebo ČSN P.

technická zpráva TR – dokument přijatý CEN, CENELEC, ETSI, ISO nebo IEC, obsahující soubor údajů jiného druhu než údaje obvykle vydávané jako evropské nebo mezinárodní normy nebo technické specifikace; vzhledem k charakteru údajů není v době dokončení dokumentu vhodné ho publikovat jako evropskou nebo mezinárodní normu nebo technickou specifikaci

POZNÁMKA 1 Změny technické zprávy se nevydávají samostatně, ale v případě nutnosti změny se technická zpráva nahrazuje novým vydáním; opravy vydávané Řídicím centrem CEN-CENELEC jsou možné.

POZNÁMKA 2 Technická zpráva smí obsahovat např. údaje získané průzkumem mezi národními členy CEN, CENELEC, ETSI, ISO nebo IEC, údaje o práci v jiných organizacích nebo údaje o „současném stavu techniky“ ve vztahu k národním normám pro určitý předmět.

POZNÁMKA 3 Národní normalizační organizace nemá povinnost technickou zprávu oznamovat na národní úrovni; pokud se přejímá na národní úrovni, vydává se zpravidla jako technická normalizační informace (viz 3.1.13). Ve výjimečných případech, např. pokud je technická zpráva vydána jako jedna z částí souboru evropských nebo mezinárodních norem, lze tuto TR vydat převzetím do ČSN pod označením ČSN CEN/TR, ČSN CLC/TR, ČSN ISO/TR nebo ČSN IEC/TR.

Způsoby zavedení jednotlivých dokumentů do ČSN ukazuje tabulka 1.

Tabulka 1 - Zavedení jednotlivých dokumentů do ČSN

Dokument	Způsob zavedení do ČSN
Evropská/mezinárodní norma	ČSN EN, ČSN ISO, ČSN EN ISO
Technická zpráva	TNI ISO/TR, TNI CEN/TR ve výjimečných případech zavedení podle POZNÁMKY 3 u definice „technická zpráva TR“
Technická specifikace	ČSN P CEN/TS, ČSN P ISO/TS, ČSN P CEN ISO/TS

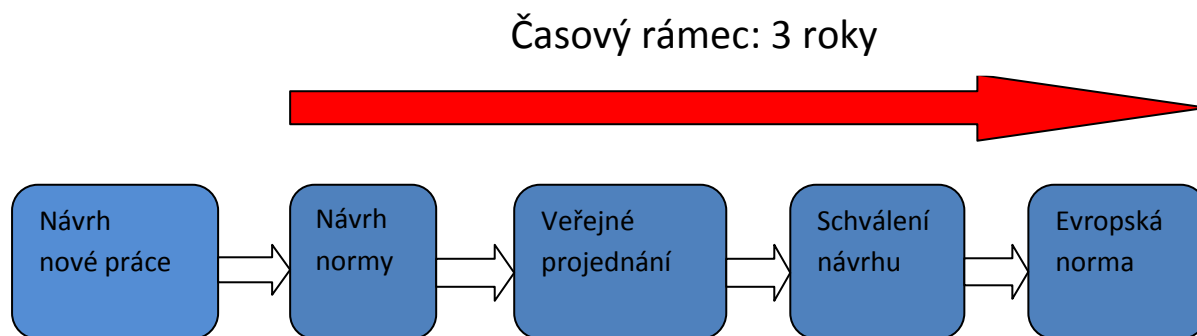
4 Tvorba norem v CEN a ISO

4.1 CEN

Normalizační proces zahrnuje následující kroky:

- **Návrh na novou práci** – každá zúčastněná strana může předložit návrh na novou práci;
- **Souhlas/přijetí návrhu** – technická komise CEN rozhodne o přijetí návrhu. Přijatý projekt je zařazen do jedné z pracovních skupin k vypracování normy;
- **Navrhování** – EN je vypracována odborníky pracovní skupiny technické komise;
- **Dotazování (Enquiry) CENU** – veřejné připomínkování na národní úrovni – jakmile je návrh normy připraven, je uvolněn k veřejnému připomínkovému řízení (CEN Enquiry). V průběhu tohoto řízení může kdokoliv kdo má zájem zaslat připomínky k tomuto návrhu. Tyto jsou utříděny 31 národními normalizačními orgány a posouzeny technickou komisí;
- **Schválení váženým hlasováním** – vezmou-li se připomínky vyplývající z veřejného připomínkového řízení a zapracují se do návrhu, vznikne finální verze návrhu, která je předložena 31 členům CEN k váženému formálnímu hlasování;
- **Vydání evropské normy EN** – po přijetí finálního návrhu vydává každý z 31 národních normalizačních orgánů novou normu EN a zároveň ruší všechny národní normy, které jsou s touto normou v rozporu.
- **Revize norem** – aby se zajistilo, že je norma stále aktuální, je přezkoumávána nejméně jednou za pět let. Revize je zahájena tajemníkem technického výboru po čtyřech letech. Toto může být provedeno i dříve na žádost Technické komise, Technického výboru, Národních členů CEN, Evropské komise, Evropského sdružení volného obchodu nebo Řídícího centra CEN. V důsledku toho může být norma potvrzena, zrušena nebo upravena.

Časový rámec tvorby normy je uveden na obrázku 4.

Obrázek 4 – Časový rámec pro tvorbu normy

Pro schválení nové práce je potřeba, aby se k návrhu připojilo minimálně pět členů, kteří se budou aktivně podílet na projektu.

Doba veřejného projednávání je obecně pět měsíců. Doba pro schválení návrhu normy je dva měsíce a využívá se váženého hlasování. Rozhodnutí při hlasování se může dosáhnout buď na zasedání – zvednutím ruky, nebo mimo zasedání písemnou cestou. Jestliže se rozhoduje hlasováním, mohou hlasovat jen členové. V souladu se stanovami CEN/CENELEC má každý člen jen jeden hlas. Zdržení (abstain) se nepočítá za hlas. V případech, kdy je nutné hlasovat, postačí prostá většina hlasujících. Ve čtyřech případech, navíc k požadavku prosté většiny, se odevzdaným hlasům přisoudí předem určená váha. Jsou to:

- a) oficiální schvalování EN a HD;
- b) oficiální schvalování TS;
- c) jakýkoliv začátek na pracovní položce EN nebo TS v pracovní komisi CEN;
- d) schvalování odchylky typu B (pouze pro HD).

V případech b), c) a d) se může hlasovat na zasedání. Hlasy vyhodnotí příslušný orgán CEN/CENELEC, jemuž daný případ náleží. Ke zjištění výsledku využije váhy hlasů přidělených jednotlivým členům (například ČR má váhu hlasu 12, spolu s Belgií, Řeckem, Maďarskem a Portugalskem. Největší váhu má Francie, Německo, Itálie a Spojené Království – 29. Nejméně naopak Island a Malta – 3).

Hlasování probíhá tak, že se nejdříve sečtou hlasy všech členů a návrh se přijme, jestliže je 71% a více vážených hlasů kladných (zdržení se nepočítají). Není-li návrh přijat podle výše uvedeného, sečtou se hlasy členů EEA (Evropský hospodářský prostor)¹⁾ zvlášť (odděleně). Návrh se přijme, jestliže je 71% a více vážených hlasů těchto zemí (zdržení se nepočítají) kladných.

¹⁾ Vznikl 1. ledna 1994 na základě dohody uzavřené mezi Evropským sdružením volného obchodu (ESVO/EFTA) a Evropskou unií (EU) v Portu v roce 1992. Účast Švýcarska odmítli ještě v roce 1992 jeho občané v povinném referendu. Smlouva rozšířila na celé území EHP platnost čtyř základních svobod (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu), jaké platí na území EU a tím pádem umožnila zejména volný obchod mezi všemi zeměmi EU a třemi zeměmi ESVO. Podmínkou k rozšíření těchto svobod pro občany a území Islandu, Norska a Lichtenštejnska je zejména zavádění vymezených částí legislativy Evropské unie do právních pořádků těchto států.

Jestliže EN nevyhověla první části (sečtou se hlasy všech členů a návrh se přijme, jestliže je 71% a více vážených hlasů kladných), ale byla schválena podle části dva, jsou povinni ji zavést všichni členové z EEA a ti členové ze zemí mimo EEA, kteří hlasovali kladně.

4.2 ISO

Normalizační proces zahrnuje následující kroky:

- **Etapa návrhu** – návrh na novou práci (NP) je předložen k hlasování členy příslušného TC nebo SC. Návrh je přijat, pokud většina P-členů TC/SC, hlasují pro a pokud alespoň pět P-členů potvrdí své odhodlání aktivně se podílet na projektu. V této fázi je obvykle jmenován vedoucí projektu, který je odpovědný za pracovní položku.
- **Etapa přípravy** – v této etapě obvykle TC/SC založí pracovní skupinu expertů, předsedu, kteří připravují pracovní návrh.
- **Etapa návrhu komise** – jakmile je k dispozici první návrh komise, je tento návrh registrován Ústředním sekretariátem ISO. Je distribuován k připomínkám a v případě potřeby k hlasování P-členům dané TC/SC. Za úspěšný návrh komise lze považovat ten návrh, který splňuje konsenzus technického obsahu. Jakmile bylo dosaženo konsenzu je finální text předložen jako návrh mezinárodní normy (DIS).
- **Etapa dotazování (enquiry)** - návrh mezinárodní normy (DIS) je rozeslán všem členským orgánům ISO Ústředním sekretariátem ISO k hlasování a komentování ve lhůtě pěti měsíců. Je schválen pro předložení jako konečný návrh mezinárodní normy (FDIS), pokud dvoutřetinová většina P-členů TC/SC hlasuje ve prospěch a ne více než jedna čtvrtina z celkového počtu odevzdaných hlasů hlasuje negativně. Jestliže schvalovací kritéria nejsou splněna, je text vrácen původnímu TC/SC pro další studium a revidovaný dokument bude opět předkládán k hlasování a komentování jako návrh mezinárodní normy.
- **Etapa schválení** - konečný návrh mezinárodní normy (FDIS) se rozesílá všem členským orgánům ISO Ústředním sekretariátem ISO pro konečné hlasování Ano/Ne ve lhůtě dvou měsíců. Pokud jsou během tohoto období obdrženy technické připomínky, nejsou brány v úvahu, ale jsou registrovány v úvahu při budoucí revizi mezinárodní normy. Text je schválen jako mezinárodní norma, pokud dvoutřetinová většina P-členů TC/SC hlasuje ve prospěch a pokud ne více než jedna čtvrtina z celkového počtu odevzdaných hlasů jsou negativní. Pokud tato schvalovací kritéria nejsou splněna, je norma vrácena původnímu TC/SC k novému projednání z hlediska technických důvodů předložených na odstranění obdržených negativních hlasů.
- **Etapa vydání** – jakmile je konečný návrh mezinárodní normy schválen, jsou do finálního textu zapracovány pouze drobné redakční změny, pokud je to nezbytné. Konečné znění je zasláno Ústřednímu sekretariátu ISO, který vydá mezinárodní normu.
- **Revize norem** - všechny mezinárodní normy jsou kontrolovány nejméně po třech letech po vydání a každých pět let po prvním přezkumu všech členských organizací ISO. Většina P-členů TC/SC rozhoduje, zda by měla být mezinárodní norma potvrzena, změněna nebo zrušena.

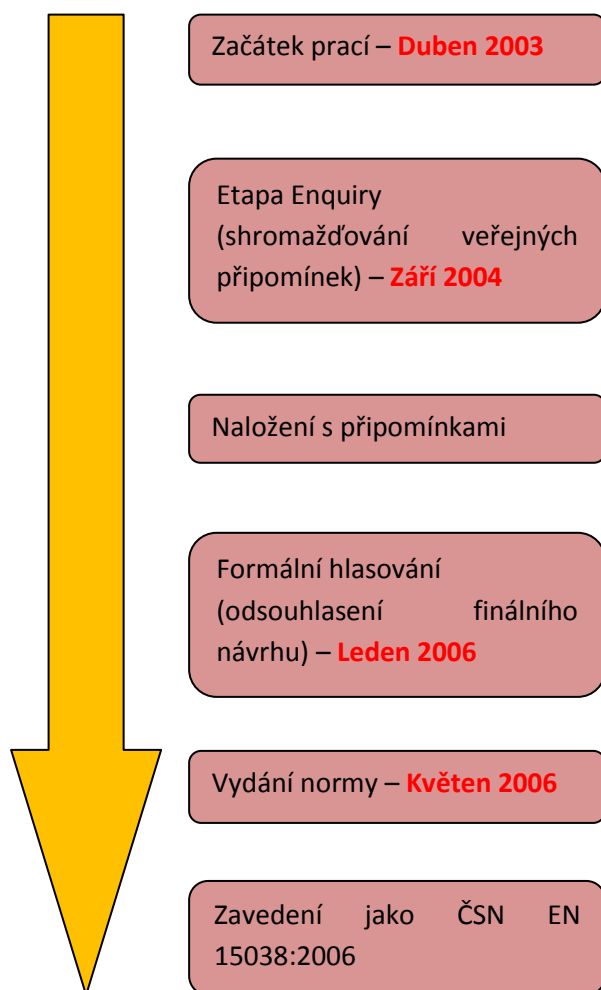
Pokud je k dispozici dokument s určitým stupněm návrhu na začátku normalizačního projektu, například norma vyvinutá jinou organizací, je možné vynechat určité etapy. V tzv. "zrychleném postupu", je dokument předložen přímo ke schválení jako návrh mezinárodní normy (DIS) členským

orgánům ISO (etapa Enquiry) nebo, pokud byl dokument vypracován mezinárodním normalizačním subjektem uznaným radou ISO jako konečný návrh mezinárodní normy (FDIS, etapa schválení), aniž by prošel předchozími fázemi.

Řada norem je podle Vídeňské dohody²⁾, která byla uzavřena mezi CEN a ISO v roce 1991 a revidována v roce 2001, projednávána paralelně jak v ISO, tak v CEN.

4.3 Praktická ukázka tvorby normy

Jedná se o normu EN 15038:2006, která je zavedena do soustavy ČSN jako ČSN EN 15038:2006. Příklad je převzat z prezentace CEN, která je dostupná na webové adrese <ftp://ftp.cen.eu/cen/Services/Education/StandarDays/SD7/Day1/Ganesh.pdf>.

4.4 Jak lze podat připomínky k návrhům norem

Návrhy norem jsou zveřejňovány ve Věstníku ÚNMZ (<http://www.unmz.cz/urad/vestnik-unmz>). Připomínky k návrhům norem lze uplatnit následujícími způsoby:

- Písemně nebo osobně na adrese: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, Gorazdova 24, 128 01 Praha 2;

²⁾ Vídeňská dohoda – dohoda mezi CEN a ISO, která má zabránit duplicitám mezi normami.

- Pomocí e-mailu na adresu: normalizace@unmz.cz;
- Vložením stanoviska do diskusní databáze TNK (nutné členství v dané TNK).

5 Úhrada norem

V zákoně číslo 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky a o změně a doplnění některých zákonů v Hlavě II, paragrafu 5, odstavce 7 uvedeno: „*Náklady na tvorbu českých technických norem hradí ten, kdo požaduje jejich zpracování. Náklady na tvorbu českých technických norem, především českých technických norem přejímajících evropské normy, zpracovaných na základě požadavku ministerstev nebo jiných ústředních správních úřadů a náklady spojené s členstvím v mezinárodních a evropských normalizačních organizacích hradí stát.*“

V praxi však toto není moc dodržováno, což může způsobit komplikace v zavádění rozsáhlých norem (cena za překlad je dosti vysoká) nebo při zavádění některých dokumentů nižší úrovně (technická specifikace, technická zpráva). ÚNMZ totiž hospodaří s přiděleným rozpočtem od Ministerstva obchodu a průmyslu, kterým musí zajistit zavedení povinných dokumentů (zejména evropské normy).

6 Důležité termíny normy

Při vydání normy hraje důležitou roli pět termínů, které jsou:

- 1) termín ratifikace **dor** (date of ratification) – datum, kdy je oznámeno schválení EN. Od tohoto data se EN považuje za schválenou;
- 2) termín oznámení **doa** (date of announcement) – nejzazší datum oznámení existence EN na národní úrovni;
- 3) termín dostupnosti **dav** (date of availability) – datum, kdy je Centrálním sekretariátem uvolněn definitivní text v oficiální jazykové verzi;
- 4) termín vydání **dop** (date of publication) – nejzazší datum, kdy musí být norma zavedena na národní úrovni vydáním identické normy, nebo schválením k přímému používání;
- 5) termín zrušení **dow** (date of withdrawal) – datum, do kterého musí být zrušeny nahrazované normy nebo normy, které jsou se zaváděnou normou v rozporu.

Termín **dow** může být v některých případech stejný jako termín **dop**. Za této situace norma k danému datu ihned zrušuje konfliktní normy nebo normy nahrazované. Pokud je termín **dow** > **dop** dochází k tzv. „souběžné platnosti“. V tomto případě platí zaváděná norma spolu s normami nahrazovanými (například dva roky).

7 Cestovní informace a mapové databáze

Problematika je řešena v následujících pracovních skupinách (WG) jednotlivých normalizačních institucí:

- ISO/TC 204 – WG 3, WG 11, WG 14, WG 17;
- CEN/TC 278 – WG 7, WG 8;

- ETSI – pracovní skupina ITS (Intelligent Transport Systems), normy problematiky GPS.

7.1 Některé normy dané problematiky

7.1.1 CEN, ISO

EN ISO 19128:2008 zavedena jako ČSN EN ISO 19128:2008 (97 9848) Geografická informace – Rozhraní webového mapového serveru

ISO/NP 14296 Intelligent Transport Systems – Extension of map database specifications for applications of cooperative ITS

ISO/NP 17931 Intelligent transport systems – Extension of map database specifications for Local Dynamic Map for applications of Cooperative ITS

ISO 17267:2009 zavedena v ČSN ISO 17267:2011 (01 8283) Inteligentní dopravní systémy (ITS) – Navigační systémy – Aplikační programovací rozhraní (API)

ISO/TR 17384:2008 zavedena v TNI ISO/TR 17384:2011 (30 0643) Inteligentní dopravní systémy (ITS) – Interaktivní centrálně řízené navádění po trase - Sada zpráv pro bezdrátové rozhraní, obsah a formát

ISO 24099:2011 zavedena v ČSN ISO 24099:2011 (01 8286) Struktura a protokol pro poskytování dat navigace

+ další normy, jejichž třídící znak začíná číslicí **97** (spadá pod TNK 20 – Informační technologie, TNK 122 – Geografická informace/Geomatika)

7.1.2 ETSI

ETSI EN 302 931 V1.1.1 zavedena v ČSN ETSI EN 302 931 V1.1.1 (87 5162) Inteligentní dopravní systémy (ITS) – Vozidlové komunikace – Definice geografické oblasti

ETSI TS 102 636-1 V1.1.1 Intelligent Transport Systems (ITS) – Vehicular Communications – GeoNetworking – Part 1: Requirements

ETSI TS 102 636-2 V1.1.1 Intelligent Transport Systems (ITS) – Vehicular Communications – GeoNetworking – Part 2: Scenarios

ETSI TS 102 636-3 V1.1.1 Intelligent Transport Systems (ITS) – Vehicular Communications – GeoNetworking – Part 3: Network architecture

ETSI TS 102 636-4-1 V1.1.1 Intelligent Transport System (ITS) – Vehicular communications – GeoNetworking – Part 4: Geographical addressing and forwarding for point-to-point and point-to-multipoint communications – Sub-part 1: Media-Independent Functionality

ETSI TS 102 636-5-1 V1.1.1 Intelligent Transport Systems (ITS) – Vehicular Communications – GeoNetworking – Part 5: Transport Protocols – Sub-part 1: Basic Transport Protocol

ETSI TS 102 636-6-1 V1.1.1 Intelligent Transport Systems (ITS) – Vehicular Communications – GeoNetworking – Part 6: Internet Integration – Sub-part 1: Transmission of IPv6 Packets over GeoNetworking Protocols

ETSI TS 144 035 V10.0.0 Digital cellular telecommunications system (Phase 2+) – Location Services (LCS) – Broadcast network assistance for Enhanced Observed Time Difference (E-OTD) and Global Positioning System (GPS) positioning methods (3GPP TS 44.035 version 10.0.0 Release 10)

ETSI TS 134 171 V9.4.0 Universal Mobile Telecommunications System (UMTS) – Terminal conformance specification – Assisted Global Positioning System (A-GPS) – Frequency Division Duplex (FDD) (3GPP TS 34.171 version 9.4.0 Release 9)

ETSI TS 125 171 V10.0.0 Universal Mobile Telecommunications System (UMTS) – Requirements for support of Assisted Global Positioning System (A-GPS) – Frequency Division Duplex (FDD) (3GPP TS 25.171 version 10.0.0 Release 10)

ETSI TS 101 528 V8.4.1 Digital cellular telecommunications system (Phase 2+) – Location Services (LCS) – Broadcast network assistance for Enhanced Observed Time Difference (E-OTD) and Global Positioning System (GPS) positioning methods (3GPP TS 04.35 version 8.4.1 Release 1999)

Mapové podklady lze například využít při aplikaci tzv. CTF (Control Traffic Farming) zemědělství, kdy se zemědělec opakovaně, každý rok vrací do stejných kolejových řádků na poli. Tímto způsobem je možné výrazně snížit utužení půdy a tím i náklady na opotřebení strojů. Významně selepší i hospodaření s vodou a vytvoří se tak předpoklad pro zvýšení výnosů podle australských zkušeností až o 20% (převzato z článku „Přesné zemědělství je komplexní služba“, časopisu GEODIS NEWS, ročník 11, číslo 1, 2012).

8 Webové stránky jednotlivých institucí

8.1 Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví

Domovská stránka: www.unmz.cz

Vyhledávání norem je umístěno v sekci „Technická normalizace“, odkaz „Seznam ČSN“. Informace lze vyhledávat v normách, TNI nebo v produktech, názvech a označení. Vyhledávání v normách je ukázáno na obrázku 5. Lze vyhledávat podle označení normy, názvu, třídícího znaku, ...

Obrázek 5 – Vyhledávání norem na stránkách ÚNMZ

Další informace o zpracovávaných normách lze najít ve Věstníku – odkaz v levém modrém pruhu webových stránek. Pro práci s normami je možné využít službu ČSN online (<http://www.unmz.cz/urad/csn-on-line>), kde lze do norem nejen nahlížet, ale je možné i jejich tisk.

8.2 Evropský výbor pro normalizaci – CEN

Domovská stránka: www.cen.eu

Vyhledávání norem je umístěno v horní polovině stránky v záložce „Search standards“. Vyhledávání je ukázáno na obrázku 6. Lze vyhledávat podle označení normy, názvu, slov použitých v anotaci (scope), komise, ...

European Committee for Standardization
Comité Européen de Normalisation
Europäisches Komitee für Normung

Extended search for standards and/or projects

Search criteria ?

Title English (e.g. chemical, chem, "chemical tests")

Scope English (e.g. chemical, chem, "chemical tests")

Warning :
- The scopes are available for the published standards only
- The French and German scopes are not systematically available for all the published standards
- Searching on French and German scopes may therefore return incomplete results
- The search covers the ACTIVE standards and projects

Standard reference (e.g. prEN ISO 8185, EN 736-, 12620)

Document type

ICS All ICS

Warning: Since ICS codes (International Classification for Standards) are allocated at a rather late stage in the development of a standard, the result of a query based on an ICS code can be incomplete.

Progress status All progress status

Committee All Committees

Search scope
 Catalogue (published standards only)
 Technical programme (standards under development only)

Display search results by
 Work Item number
 Standard reference
 Committee

Obrázek 6 – Vyhledávání norem na stránkách CEN

8.3 Mezinárodní organizace pro normalizaci – ISO

Domovská stránka: www.iso.org

Vyhledávání norem je umístěno v horním pravém rohu stránky v okénku „Search“. Vyhledávání je ukázáno na obrázku 7.

ISO International Organization for Standardization
International Standards for Business, Government and Society

Home Products Standards development News and media About ISO For ISO Members FAQs Fr | Ru

Search

Standards Publications & e-products Site

Search >>

Sort results by: [Relevance](#) | [ISO number](#) | [TC](#) | [ICS](#) | [Date](#) | [Stage code](#)

Items to be displayed:

Published standards Standards under development
 Withdrawn standards Projects deleted (last 12 months)

Related information
[Help on using search >>](#)

Predefined searches

- Standards published this week
- Standards published last week
- Standards published this month
- Standards published last month
- Standards published since start of the current year

[More searches >>](#)

ISO Catalogue

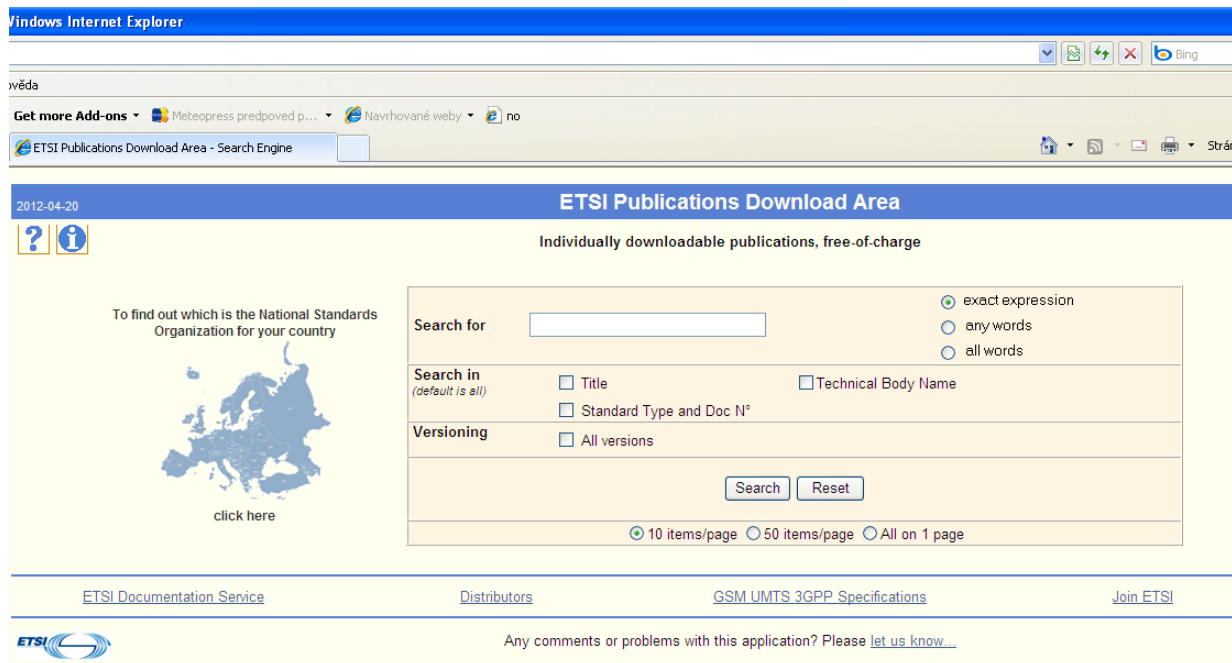
[Browse by ICS >>](#)
[Browse by TC >>](#)

Obrázek 7 – Vyhledávání norem na stránkách ISO

8.4 Evropský ústav pro telekomunikační normy – ETSI

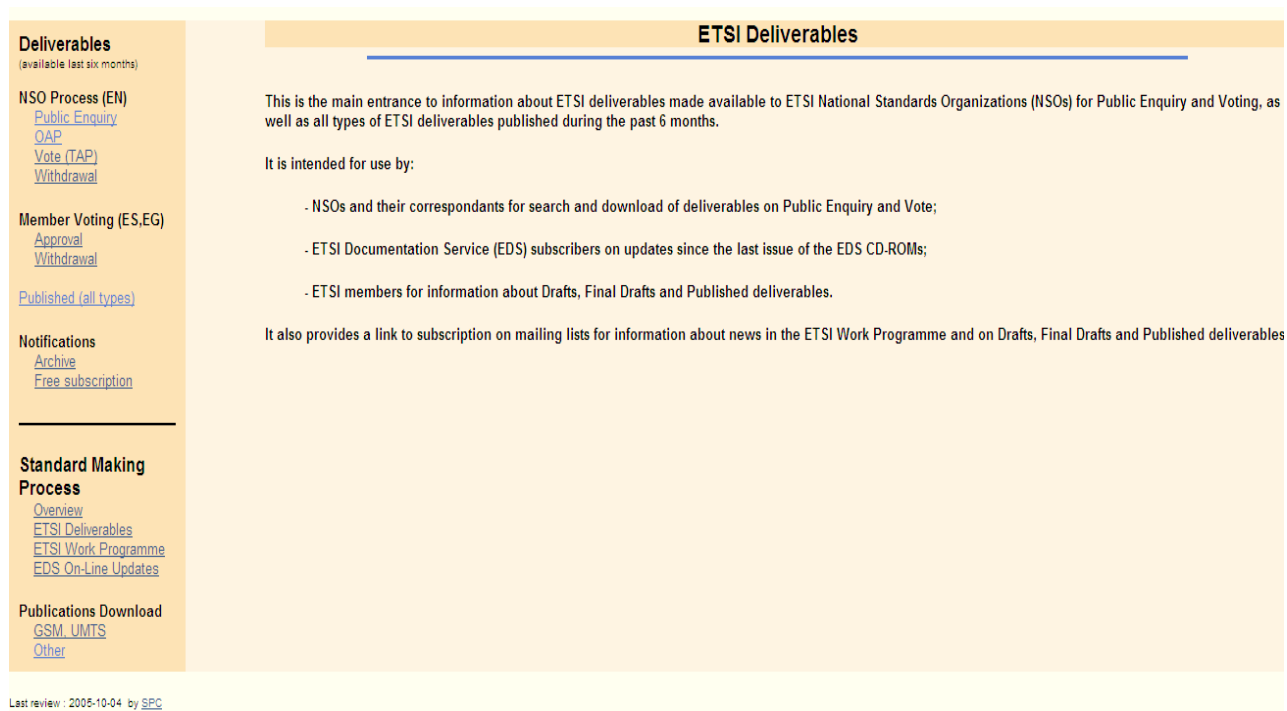
Domovská stránka: www.etsi.org

Vyhledávání norem je umístěno v horní polovině stránky v záložce „ETSI Standards Search“. Vyhledávání je ukázáno na obrázku 8. Lze vyhledávat podle označení normy, názvu, komise, ...

Obrázek 8 – Vyhledávání norem na stránkách ETSI

Návrhy norem předložené k hlasování lze nalézt na stránkách <http://portal.etsi.org/nso/> pod záložkou „Deliverables“. Zde jsou uvedeny nově publikované normy, normy v jednostupňovém projednávání (OAP), dvoustupňovém projednávání (PE) – viz obrázek 9.

Obrázek 9 – Další možnosti vyhledávání norem na stránkách ETSI